

BOGDAN L. DABIĆ

STRANE RIJEČI KAO ELEMENAT GOVORNE (NE)KULTURE

Obično se spojem riječi *govorna kultura* operiše kao nečim što je opštepoznato ili se, pak, razumije samo po sebi. Ja ću narušiti tu mudru tradiciju, jer sam se u više mahova uvjerio da razni lingvisti ispunjavaju različitim značenjskim nabojem termin *govorna kultura*. Govorna kultura najbolje je razrađena i formulisana u češkoj lingvistici, bar ako imamo na umu jezičku nauku kod slovenskih naroda. Zbog toga sam uzeo kao ishodišnu tačku definiciju koju nudi *Rječnik lingvističkih termina* Praškog lingvističkog kružoka, što ga je sastavio Jozef Vahek.

U pomenutom rječniku možemo pročitati (str. 109) o našoj odrednici sljedeće: »Govorna kultura je briga o razvitku u književnom jeziku, kao razgovornom tako i knjiškom, onih njegovih odlika koje su neophodne za naročite funkcije književnog jezika. Prva od tih odlika jeste *stabilnost*: književni jezik mora se osloboditi svih suvišnih kolebanja; takođe je neophodno da se izgradi sigurno osjećanje književnog jezika. Druga je odlika književnog jezika njegova *sposobnost* da se njime izraze različite nijanse značenja — i to precizno, tanano i neusiljeno. Treća je osobina književnog jezika njegova *svojevrsnost*, tj. jačanje onih jezičkih crta koje uslovljavaju njegovu specifiku.« I dalje: »Takav odnos prema jeziku kojim se on pretvara od prostog oruđa, od prostog sredstva odražavanja spoljašnjega svijeta u naročit objekat naše pažnje, posmatranja i naših osjećanja — možemo ocijeniti kao govornu kulturu.«

Na istoj stranici objašnjava se i odrednica *Kultura književnog jezika*: »Pod kulturom književnog jezika podrazumijevamo njegovu *svjesnu* obradu. Ona se može vršiti: 1) u toku teorijskih lingvističkih istraživanja — u cilju poboljšavanja i usavršavanja književnog jezika, 2) u procesu učenja maternjeg jezika u školi, 3) vaspitnim radom pisaca — beletrista.« Na stranici 116, uz odrednicu *Lingvistička teorija i kultura književnog jezika*, kaže se: »Lingvističko istraživanje teorijske naravi može biti korisno za književni jezik samo u onoj mjeri — u kojoj ono pomaže književnom jeziku da na najbolji način riješi svoje zadatke. Takvo istraživanje može doprini-

jeti: 1) stabilnosti književnog jezika i 2) njegovoj funkcionalnoj diferencijaciji i stilskom bogaćenju. U oba slučaja neophodno je, kao premisa, duboko teorijsko osmišljavanje *savremenog* jezika, tj. njegove postojeće norme.»

U tome svjetlu i sa stanovišta tako shvaćene jezičke kulture ja ću da kažem nešto o *stranim riječima* kao elementu jezičke (ne-)kulture. Pri tome mislim da bi termin *strane riječi* dobro bilo pisati pod navodnicima, jer se njime označava veoma heterogen sloj leksike u našem književnom jeziku. Iz navodenih definicija jasno saznajemo da je tzv. jezička kultura isključivo crta književnog jezika *kao normiranog*. Prirodni dijalekti našeg jezika, ukoliko su očuvani u svojoj čistoti, sami su po sebi dovoljno čisti i savršeni — da im ne treba nikakva dodatna jezička obrada. Ovom prilikom izreći ćemo i tvrdnju da je dijalekat zapravo više *spontan idiom*, dok je književni jezik vazda pomalo vještačka tvorevina — u manjoj ili većoj mjeri.

Prije nego što pređemo neposredno na izlaganje u onome smjeru kako to obećava naslov naše teme, još ćemo podsjetiti i na to — šta podrazumijevamo pod terminom *strane riječi*. Ističem da je to za mene samo uslovan termin, prikladan utoliko što svojom širinom poklapa svu onu masu riječi koje nisu slovenskog niti uopšte domaćeg porijekla. Tako se pomoću ovog termina može raspravljati o tome sloju leksike, bez obzira u kojoj su mjeri neke od tih riječi adaptirane. Time izbjegavamo onu poznatu podjelu na Fremdwörter i Lehnwörter, što je dosta važno s obzirom na teškoće u razmeđavanju tih dvaju pretinaca — u koje smještavamo strane riječi.

Strane riječi su neizbježan sloj leksike u svakome književnom jeziku, pa čak i u narodnom govoru. One su prirodna posljedica svakog kontakta nosilaca dvaju susjednih jezika. A ti doticaji su mnogobrojni i raznovrsni, počev od dobrosusjedskih — kulturnih, trgovačkih i privrednih, pa sve do odnosâ krajnjeg neprijateljstva — ratnih operacija između susjednih naroda. Ali u evropskoj lingvistici je poznato da susjedstvo dvaju naroda (kao nosilaca različitih jezika) nije uvijek neophodan uslov za pozajmljivanje riječi. Svi oblici jezičkoga kontakta ostavljaju i jedan leksički talog stranih riječi. U toku daljeg razvoja književnog jezika i narodnih govora taj se leksički nanos istanji i istopi, većim dijelom, ali uvijek nešto preostane i poživiti duže vremena. Zanimljivo je da su i u naš jezik ušle neke strane riječi i iz onih jezika s kojima nemamo državne granice ni fizičkog dodira. Tako, na primjer, u našem književnom jeziku ima ruskih riječi (udarnik, kružok, obrazac), zatim riječi francuskih (garaža, nivo, kupe), a u najnovije doba primili smo podosta engleskih riječi (film, klub, fudbal) itd. O preuzimanju riječi iz stranih jezika najčešće odlučuju vanjezički činioci, što je od bitnoga značaja za naš stav prema tom jezičkom procesu. Kulturni, privredni, vjerski i čak vojni prestiž nekog jezika utiče da se neke riječi prenesu daleko izvan granica etničkih i državnih. U naše doba to se najbolje vidi na prodoru engleskog jezika gotovo u sve zemlje naše planete.

Običan korisnik maternjeg jezika, bez lingvističkog i filološkog obrazovanja, uvjeren je da se iz stranih jezika preuzimaju samo gotove pojedine riječi. Međutim, pozajmljuju se zapravo ne samo gotove riječi već, često, i sufiksi, značenja, sintaktički sklopovi. Oblici, međutim, veoma se rijetko preuzimaju. Obrti tuđega porijekla kod nas su dosta česti u štampi i na radiju, na primjer *učinio je posjetu* umjesto našega *posjetio je*, i sl. Sa druge strane, može se ponekad pozajmiti i značenje. Na primjer, kod nas je odavno primljena riječ asocijacija, što je značilo 'povezivanje' — kao termin u psihologiji. U najnovije doba ona nam se ponovo nudi, ali sad u značenju 'proizvodno udruženje'. Međutim, mi to teško primamo, jer se ona već odavno utvrdila u gorepomenutom značenju. Slično je i sa terminom *konferencija*, koji je ranije kod nas značio samo 'privremeni forum'. Sad nam se ta riječ nudi sa značenjem 'stalnog foruma', ali jezičko osjećanje kao da se tome odupire (možda po inerciji).

U naše vrijeme rijedak je slučaj da se već ustaljene strane riječi zamjenjuju domaćima, ali i toga ima. U štampi i na radiju sve se više upotrebljava termin *kola* umjesto ranijeg 'automobil'. Još jedan zanimljiv primjer možemo ponuditi: ranije su se stihovi kod nas 'deklamovali', pa 'recitovali', a u najnovije vrijeme čujem da *stihove govori* ta i ta glumica ili glumac. U stručnoj terminologiji domaća riječ *vozač* potiskuje svima običnu riječ *šofer*, itd. Sve ovo navodim samo kao pojavu, ali ne smatram da je to za pohvalu ili za pokudu. Dalja upotreba pokazaće životnost pojedinih stranih riječi, ali i pojedinih domaćih — koje nam se nude za već udomaćene pozajmice.

Pri svakom rasuđivanju o jezičkoj kulturi (i normi) valja znati da svi jezički planovi nisu jednako podložni normiranju. Odmah ću reći da mu je najmanje podložna leksika, jer je ona najpokretljiviji dio jezičkog sistema. Ovdje ću se pridružiti mišljenju onih lingvista koji tvrde da je sistemnost u leksici uopšte slabo izražena, u svakom slučaju slabije negoli u fonologiji i morfologiji. Normativno su podložniji kodificiranju oni razdjeli nauke o jeziku koji imaju više aplikativnu prirodu, a to su: ortoepija, grafija, pravopis, leksikografija i interpunkcija.

~~Jezička kultura uopšte je usko povezana sa jezičkom normom i sa sredinom koju književni jezik opslužuje.~~ Prema tome, jezička je kultura izraz opšte kulture. Zbog toga njen nivo nije ni mnogo iznad ni suviše ispod razine opšte kulture u nekoj sredini ili kod nekog pojedinca. To sad ne znači da jezički stručnjaci moraju čekati da se podigne kulturni nivo mikrosredine i mnogobrojnih pojedinaca — pa da tek onda ispolje svoja nastojanja u smislu *svjesnog* njegovanja književnog jezika. Mi i sad možemo dosta učiniti na jezičkoj kulturi naše sredine, ali samo u saradnji sa ostalim činionicima našeg društva — sa školom, radijem itd. Sličnu misao sugerishe nam i Praška lingvistička škola, ali u naše doba »briga« o jezičkoj kulturi predata je gotovo pretežno u nadležnost novina, radija i televizije. Škola i jezički stručnjaci su nekako u zasjenku, a koji put i u zavjetrini — ne uključuju se u dovoljnoj mjeri u taj

proces. Jezički lektori u novinama, na radiju i televiziji — nemaju onog značaja koji bi im nesumnjivo pripadao po njihovoj stručnosti, što se neizbježno odražava i na nivou jezičke kulture u tim ustanovama.

Novinari, publicisti i književnici najprije moraju i sami imati odnjegovan jezik, moraju znati i osjećati njegove izražajne mogućnosti, pa tek onda mogu doprinijeti jezičkoj kulturi svojih čitalaca. Vladanje maternjim jezikom kod naših novinara i publicista — na izražajnom i stilskom planu — nije uvijek takvo da bi moglo poslužiti kao uzor dostojan oponašanja. Zbog toga treba *više i organizovanje poraditi na njegovanju jezičkog izraza onih ljudi koji javno nastupaju kao pisci članaka, kao govornici ili, pak, kao voditelji govornih emisija.*

U našoj školi nastava maternjeg jezika dosta je rasplinuta, tamo se direktno ide na stilsku ravan, a učenici još ne znaju ni oblike i normu maternjeg jezika. Drugačije rečeno, ne raspoznaju vrste riječi u tekstu! U osnovi svake školske stilistike mora biti usađeno dobro poznavanje norme. Tek na osnovu toga možemo govoriti o stilskoj vrijednosti ovog ili onog oblika, ove ili one upotrijebljene riječi.

Jezički stručnjaci treba — na organizovan način — da čine sve što mogu kako bi podigli nivo jezičke kulture u svojoj sredini, ali su ipak male šanse da će se jezička kultura osjetnije uzdići — iznad opšte kulture mikrosredine i njenih pojedinaca. Zbog čega je to tako i šta hoću ovim da kažem? To dolazi otud što se jezička kultura zbilja *ne može nametnuti* ni pojedincu, a kamoli sredini. Jezički kulturnan može biti samo onaj ko to iskreno hoće i želi, bolje rečeno, oni koji hoće i žele. Ako neko — iz bilo kojih razloga — ne želi to i neće, to mu se ne može nikako nametnuti. Ni jezički stručnjaci ni društvo, sa svojim ustanovama, nemaju načina da ga prinude u tome smjeru.

U ovom pogledu *jezička kultura slična je sportskoj i muzičkoj*, ali ne sasvim. Naime, sportska i muzička kultura su — svojom stručnom dimenzijom — *predate u ruke znalaca* sporta i znalaca muzike. Za javnu riječ (pisanu i govornu) ne bismo još uvijek mogli reći da je u rukama jezičkih stručnjaka, čak ni svojom stručnom dimenzijom. Da bi neko posjedovao sportsku kulturu, on se mora na neki način *baviti* sportom — redovno posjećivati utakmice i pratiti sportsku štampu. Ko hoće da stekne muzičku kulturu, mora redovno odlaziti na koncerte ozbiljne i zabavne muzike, čitati muzička glasila. Pa ipak, kod nas nije zazorno priznati da nemamo muzičke ili sportske kulture. Naprotiv, veoma je *zazorno priznati da nemamo jezičke kulture*. Jezički stručnjaci stalno su u prilici da se nameću nekome ko može bez njih, ili bar tako smatra — da može. Tako, na primjer, beletristi zaziru od naših pouka — stavljajući se unaprijed iznad lingvиста. Novinari na radiju i televiziji zaklanjaju se iza brzine rada kao svemoćnoga štita, koji ih čini imunim protiv jezičkih grešaka.

Međutim, ima u srednjoj Evropi zemalja gdje svaka javna komunikacija, pisana ili govorena, mora da se podvrgne kontroli u

smislu *jezičke pravilnosti* i čistote. Čak i u spisima tehničke naravi koji su namijenjeni za unutrašnju upotrebu — obično se stavlja uočljiv natpis: služi za internu upotrebu, nije jezički obrađeno.

Na jezičkoj kulturi mora se stalno raditi; ona se ne može nikako postići kampanjski — slično kao što dobri sportisti i dobri muzičari moraju *stalno vježbati*, i to po mogućnosti pod vođstvom nekog stalnog i iskusnog trenera. Da stvar bude još gora, jezička kultura ne može se izučiti i naučiti jednom zauvijek, već se mora stalno upražnjavati. Svi korisnici našeg jezika, zavisno od svoga obrazovnog nivoa, trebalo bi da njeguju svoj maternji jezik onoliko koliko mogu. To bi bio jedini pravi put u jačanju jezičke kulture — koji se usuđujem preporučiti i sa ovog mjesta.

U njegovanju jezičke kulture morali bi *usaglašeno djelovati* društveni forumi, društvene ustanove (kulturne) i jezički stručnjaci, pri čemu jedni i drugi treba da znaju i *osjećaju* svoje kompetencije. To djelovanje moralo bi da se usaglasi po sistemu sprega silâ, jer se zbilja radi o duhovnim i kulturnim snagama koje mogu unaprijediti jezičku kulturu. Sami jezički stručnjaci ne mogu to postići, ali ni društveni forumi i ustanove neće to postići bez saradnje sa vrsnim lingvistima. Čak ako bi jezički stručnjaci uradili samo stručni dio posla, a društveni forumi i ustanove — samo politički dio posla, opet ne bismo dobili željene rezultate. Na ovom planu neće se dobiti ništa bez dobro usaglašenog djelovanja društvenih foruma i ustanova u zajednici sa usrdnim nastojanjem jezičkih stručnjaka. U tom važnom *zajedničkom poslu* lingvisti će ponuditi svoje stručno znanje, a društveni forumi i ustanove organizovati i usmjeriti njihova nastojanja. Drugačije rečeno, oni će ga verifikovati i dati mu snagu kulturne obaveze.

Jezička kultura u tijesnoj je sprezi s jezičkom normom, ali je jamačno šira od nje. Prosječan korisnik maternjeg jezika obično se zanima prije svega za normativnost, ali obrazovani ljudi i lingvisti moraju šire shvatiti njegovanje književnog jezika. Ograničavanjem jezičke kulture samo na njegovanje norme mi bismo je znatno suzili, a time bismo brzo dosadili onima koji se baš za normu najviše interesuju. Pa ipak, ovom prilikom reći ćemo da *čvrsta norma u književnom jeziku jača kulturno jedinstvo njegovih korisnika*. Javni jezički izraz mora biti ne samo normativno pravilan, već takođe *jasan* i leksički čist (u njemu ne bi smjelo biti riječi usko di-jalekatskih niti stranih — suvišnih i neasimiliranih).

U ovome slijedu razmatranja ukazaćemo na to šta mogu da znače strane riječi u smislu jezičke kulture. Odmah se moramo izjasniti da nismo protiv stranih riječi uopšte, ali se one moraju upotrebljavati sa mjerom i osjećanjem ukusa. Mora im se tačno znati upotrebna vrijednost, oblik i značenje. Sa druge strane, kategorički smo protiv takozvanih *varvarizama*, tj. neasimiliranih stranih riječi. Ne valja upotrebljavati strane riječi tamo gdje imamo prikladnu zamjenu za njih — iz zalihe domaćih riječi. A naše novine upravo vrve od suvišnih stranih riječi, čak i tamo gdje bi se očividno moglo bez njih. Isto je tako na radiju i televiziji. Ovdje rasuđu-

jem samo na osnovu primjerâ iz novina i sa radija koje sam posljednjih dana brižljivo iščitavao i osluškivao. Uz put sam ih odmjeravao i analizirao. Na žalost, nisam im bilježio tačne prostorne i vremenske koordinate, jer sam unaprijed naumio da ovdje ponudim jedno opštije izlaganje.

Strane riječi nisu ušle u naš jezik kao luksuz i moda, već kao *priješka izražajna i kulturna potreba*. U Evropi nema ni jednoga književnog jezika koji bi, u leksičkom pogledu, bio dovoljan sam sebi. Čak i svjetski jezici zapadne Evrope (engleski, francuski i njemački) primili su mnoštvo riječi iz grčkog i latinskog, a takođe su pozajmljivali riječi jedan drugom.

Književni jezik ima veoma razgranate funkcije, i da bi ih zadovoljio — mora se leksički osposobiti za to. Bogaćenje rječnika vrši se tvorbom novih riječi (od domaće jezičke supstance) ali i posredstvom internacionalizacije rječnika. Za evropske kulturne prostore ispravno bi bilo govoriti o *evropeizaciji* rječnika nacionalnih književnih jezika. Taj proces započeo je u Evropi još u srednjem vijeku, a traje i danas. Evropeizacija rječnika u evropskim književnim jezicima izvršena je uglavnom na osnovici grčko-latinske leksike.

U srpskohrvatskom književnom jeziku sve pozajmljene riječi mogu se zgodno grupisati u dvije skupine: 1) evropeizmi, 2) turcizmi. Prateći ponašanje preuzetih riječi iz ova dva pretinca, zapazio sam da se kod nas znatno češće pretjeruje sa upotrebom evropeizma nego li sa upotrebom turcizama. Smatram da je ovo veoma karakteristično kao sociolingvistička činjenica, koja svakako zaslužuje da bude detaljnije i sistematskije istražena. Sa stranim riječima, kao uopšte sa svime što dolazi sa strane, lako se može pretjerati. Suviše upotreba stranih riječi, u slučajevima kad za njih imamo valjanu zamjenu našom domaćom riječju, samo je jedan oblik pomodarstva. Osim toga, ona je siguran izraz izvjesne nedoučenosti i čak kulturnog snobizma. Time se nipošto ne izjašnjavamo za leksičko čistunstvo, ne smatramo da se treba frontalno postaviti prema stranim riječima. Moramo najprije procijeniti njihovu komunikativnu i izražajnu vrijednost, pa se tek onda kritički postavljati prema njima. Naš odnos prema stranim riječima jeste načelan, ali to ne znači da je paušalan i neprijateljski.

Ja bih čak ovdje izrekao jednu dosta smjelu misao: stranim riječima treba pristupiti individualno, kao živim izražajnim jedinicama našega književnog jezika. U slovenskoj lingvistici danas više ozbiljni lingvisti ne vrednuju leksičku jedinicu po njenom etimološkom porijeklu, već isključivo po njenoj komunikativnoj i izražajnoj vrijednosti.

Naša nauka i tehnika, kultura i književnost — koje opslužuje naš književni jezik — ne mogu se razvijati bez upotrebe stranih riječi. Ali to sad ne znači da njihova upotreba treba da ide tako daleko, da dospije do stupnja pomodarstva i kulturnoga snobizma. Pojava koju ovdje konstatujemo i opisujemo mogla bi se formulirati i sa stanovišta sociolingvistike. U tome smislu ja bih rekao da

prečesta upotreba stranih riječi u nekome tekstu (govorenom ili pisanom) obično kazuje da je njegov autor poluobrazovan čovjek. Nije neobrazovan, jer onda ne bi znao toliko stranih riječi, ali nije ni obrazovan, jer *ne umije da se služi njima*. To me donekle podsjeća na humanistički obrazovana intelektualca kojemu je data na upotrebu dobra mašina, ali on nema dovoljno tehničke kulture da je stavi u pogon. Stoga ona radi pogrešno ili, pak, ne funkcionira nikako. Ovim hoću da kažem: zbilja, treba se umjeti služiti stranim riječima!

Pomodarstvo u vidu suviše upotrebe stranih riječi prokrade se ponekad i u stručnu lingvističku literaturu, Dakle, ni sami jezički stručnjaci nisu uvijek imuni od ove zaraze! Tako u lingvističkim tekstovima često možemo pročitati sljedeće varvarizme: *fundamentalan* umjesto 'temeljan' ili 'temeljiti'; *provenijencija* umjesto 'porijeklo'; *seriozan* umjesto 'ozbiljan', itd. Sve su to samo suvišna podražavanja engleskog, njemačkog i francuskog teksta. Vrlo često upotrebljavamo izraz *ortografija* i u onom kontekstu gdje bi lijepo moglo da stoji 'pravopis'. U ovome slučaju očividno se radi o *svjesnom maniru*, a ne o manjkavom znanju leksike našega književnog jezika.

Strane riječi su dvosteruko prikladne kao termini u nauci, tehnici i kulturi: 1) zbog svoje jedinstvenosti, 2) zbog svoje internacionalnosti. Takve su riječi, na primjer: *revolucija, socijalizam, sindikat, genitiv, lokativ, veterinar*... itd. Popularni đачki nazivi tipa 'drugi padež', 'šesti padež' i sl. nisu podesni sa naučnoga stano- višta. Evo zbog čega: ima nekog razloga da nominativ bude 'prvi padež', ali nema jakog razloga da genitiv bude baš 'drugi padež'. U tom pogledu zanimljiva su neslaganja u poretku padeža u našim gramatikama: u zagrebačkim instrumental je 'sedmi padež', a lo- kativ je 'šesti'; u sarajevskim i beogradskim gramatikama je upravo obrnuto.

Ovdje ću napomenuti još da ima, u novije vrijeme, kod nas upotrebe i takvih stranih riječi koje možda nisu pravi varvarizmi, ali ih obrazovan nosilac našeg jezika — sa odnjegovanim jezičkim osjećanjem — doživljava kao pretenciozne u stilskom pogledu. To je najblaže što bismo mogli da kažemo o njima. Ponudiću nekoliko primjera: *teatar* za 'pozorište', *evidentno* za 'očito', *cirka* za 'oko' (približno), *vitalan* za 'životni'... itd. Stvar je u tome što napadna upotreba stranih riječi stilski obilježava ne samo tekst već i njego- vog autora. A vjerovatno prosječan čovjek ne bi želio (svjesno!) da ga njego sebesjednik — ili njegovi slušaoci — dožive kao preten- cioznu osobu.

U ovoj prilici ukazaću još na jednu napadnu pozajmicu, ovog puta obličku, koja se sve češće upotrebljava kod nas — naročito u novinama i na radiju. To su oni mnogobrojni *participi ruskog tipa*. Evo nekoliko izrazitih primjera: *opredjeljujući, rukovodeći, preds- tojeći, predsjedavajući, ohrabrujući, zastrašujući*... itd. Za većinu od njih može se naći prikladna domaća riječ, a neki se mogu opisno iskazati. Osobito je napadno kad se od kakve zapadnoevropske ri- ječi načini takav »ruski« oblik u našem tekstu, na primjer, *domini-*

rajući, konstituirajući i sl. Takvi hibridi zbilja smetaju intelektualcima sa odnjevovanim jezičkim osjećanjem, pa bi ih trebalo izbjegavati.

Trudio sam se da ostanem isključivo na leksičkom tlu, ali moram još jedared napomenuti strane nanose u oblasti naše frazeologije. Treba se zbilja kloniti takvih obrta kao što su *oženiti Mariju*, *učiniti posjetu* i sl., i zamjenjivati ih našim '*oženiti se Marijom*', '*posjetiti*' itd. Predložene zamjene su sigurno u duhu našeg jezika — kako se to obično kaže — i stilski su jedrije i ekspeditivnije. Takvih i sličnih primjera ima mnogo u našoj štampi, ali se ovdje ne možemo upuštati u njihovu analizu, jer bi naše izlaganje time naraslo do neželjenih razmjera.

U smislu zaključka ponudiću sljedeće postavke, za koje mislim da organski izviru iz dosadašnjeg izlaganja:

1) Upotrebu stranih riječi valja svesti na razumnu mjeru, tj. zamijeniti ih — gdje god je to moguće — domaćim riječima.

2) Pretjerana upotreba stranih riječi nije nikako u duhu kulturne demokratije kojom se odlikuje socijalističko društvo.

3) Strane riječi odlično pristaju tamo gdje su one terminske.

4) Kulturni i obrazovan čovjek treba *da zna što više stranih riječi*, ali *da ih upotrebljava što manje*.